

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/674/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság az Egri Törvényszék 2.Bf.90/2023/21. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bácskai László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szól 2011. CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági döntésekben megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az alapul fekvő büntetőeljárás a Hatvani Járásbíróságon indult meg indítványozó és társa ellen. Az ügy átszignálás folytán másik előadó bíróhoz került, akinek azonban elfogultsági okra történő bejelentésére tekintettel az Egri Törvényszék az ügy lefolytatására a Hevesi Járásbíróságot jelölte ki. Megállapította a Törvényszék a 2.Bkk.243/2021/3. számú végzésében, hogy a bíróval szemben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 14. § (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási ok áll fenn, mivel korábban a bíróságon munkakapcsolatban állt az alapügy sértettjével, és miután a bíróságon nem volt más, aki az ügyben eljárhatott volna, így más bíróságot kellett kijelölni az eljárás lefolytatására.
- [4] Az első fokon eljáró Hevesi Járásbíróság 3.B.63/2021/65. számú ítéletével az indítványozót mint a büntetőügy I. rendű terheltjét bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett önbíráskodás bűntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 368. § (1) bekezdés], valamint kábítószer birtoklásának vétségében [Btk. 178. § (6) bekezdés]. Az indítványozót ezért, mint különös visszaesőt, halmazati büntetésül 3 év 4 hónap szabadságvesztésre és mellékbüntetésül 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.

- [5] 1.2. Az ügyészség a büntetés súlyosbítása, míg az indítványozó a büntetés enyhítése érdekében jelentett be fellebbezést. Az másodfokon eljáró Egeri Törvényszék a 2.Bf.90/2023/21. számú ítéletével az elsőfokú döntést megváltoztatta és az indítványozót az önbíráskodás bűncselekményének elkövetése vonatkozásában minősítette különös visszaesőnek, emellett a szabadságvesztés büntetését és a közügyektől eltiltást tartamát pedig 5 évre súlyosította. Egyebekben az elsőfokú döntést annak helyes indokaira tekintettel helybenhagyta.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően azért fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a Hevesi Járásbíróság 3.B.63/2021/65. számú ítélete, valamint az Egeri Törvényszék 2.Bf.90/2023/21. számú ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Mindezekre figyelemmel kérte a döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és azok megsemmisítését.
- [7] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában foglalt álláspontja szerint az elsőfokú és másodfokú eljárás során hozott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának a bíróság pártatlanságára vonatkozó részjogosítványát. Ezen kritérium teljesülése különös jelentőséggel bír a büntetőügyek elbírálása során, mert mindez több más alapjog érvényesüléséhez is elengedhetetlen az indítványozó szerint, aki e körben az Alkotmánybíróság releváns gyakorlatából hozott példákat. A független és pártatlan bíróság követelménye segíti elő a részrehajlástól és előítéletektől mentes ítélezést, amely azonban ügyében – véleménye szerint – nem valósult meg. Ez egy olyan eljárási garancia, amely elengedhetetlen a bírókba és a bíróságokba vetett közbizalom fenntartása érdekében. A korábbi alkotmánybírósági döntések mellett a nemzetközi követelményekre is hivatkozott ennek kapcsán az indítványozó, álláspontjának alátámasztásaként.
- [8] Az indítványozó kifogását lényegileg arra alapozza, hogy elsőfokon az a bíró járt el, aki korábban már az ügy előadója volt és az ügyben több érdemi tárgyalást is tartott. Az indítványozó szerint az elsőfokon ítélező bíró korábban a sértettel egy bíróságon dolgozott, ami véleménye alapján felveti az elsőfokú, és mivel a másodfokú bíróság osztozik az elsőfokú ítélet alaptörvény-ellenességében, ezért a másodfokú bíróság pártatlanságának kételyét is.
- [9] Erre tekintettel az elsőfokon eljáró bíró az ügyben a pártatlanság látszatát sem biztosította. Az eljáró bíró elfogultsága az indítványozó szerint abszolút eljárási szabálysértést valósított meg, amely megalapozza a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatos gyakorlatára történő hivatkozás mellett hangsúlyozta, hogy szintén a tisztességes bírósági eljárás részét képező „*fair trial*” elve szerint az eljárás során ennek teljesülését csak az ügy összes körülményének figyelembe vételével lehet megvalósítani.

Indítványában az alaptörvény-ellenesség megállapítása mellett kérte az indítványozó az Alkotmánybíróságot, hogy függesse fel a jogerős ítélet végrehajtását.

- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26-27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29-31. § szerinti feltételeket.
- [11] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [12] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [13] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [14] 3.3.1. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott büntető ügy I. rendű terheltje volt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további (rendes) jogorvoslati lehetősége nem áll fenn.
- [15] 3.3.2. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy a bírói döntést érdemben érinti az alaptörvény-ellenességet vagy az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt minden vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül

elbírája. A bíróság pártatlanságának követelménye azt hivatott elősegíteni, hogy az ítélkező bíró az ügyben résztvevő felekkel szembeni elfogultságtól vagy előítéletektől mentesen bírálja el az ügyet és hozza meg döntését. A pártatlanság követelménye egyfelől a bíró magatartásával és hozzáállásával szemben elvárásként jelentkezik (a pártatlanság szubjektív oldala). Másfelől azonban mércét állít a jogszabályi környezettel szemben is. E mérce szerint az eljárási szabályoknak törekedniük kell minden olyan helyzet elkerülésére, amely a bíró pártatlanságát jogos kétségeket ébreszthet (a pártatlanság objektív oldala). Ebből fakad, hogy a konkrét ügyben a bírónak nemcsak tárgyilagosan szükséges ítélkeznie, de a pártatlan ítélkezés látszatának megőrzése is feladata {legutóbb például: 3031/2020. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [22]–[24], eredetileg: 25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [26]; 33/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [33]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]–[38]}.

- [17] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatosan a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy az indítványozó az elsőfokon eljáró bíróval szemben nem hivatkozott semmilyen abszolút kizárási okra, melyet a Be. 14. §-a megnevezne, csupán az indítványban előadott álláspontjára alapozza a kizárási ok és az elfogultság fennállását. A másodfokú bíróság végzésében ugyan megállapította, hogy az eredetileg illetékes bíróságon nem volt másik olyan bíró, aki az ügyben eljárhatott volna, azonban a másodfokú bíróság ezt a megállapítást az után tette, hogy a Hatvani Járásbíróságon elsőként eljáró bírótól az ügyet 2021. szeptember 14. napján átszignálták. Miután ez – az indítványozó állítása szerint – azért történt, mert az elsőként eljáró bírót áthelyezték, így a 2021. szeptember 28. napján kelt döntés vele szemben nem volt hatályos, a megállapítás rá nem vonatkozhatott. Az indítványozó által előadottak a Be. irányadó szabályai alapján abszolút kizárási okot tehát nem, legfeljebb relatív kizárási okot vethetnek fel. A másodfokú bíróság tanácsi összetételét tekintve pedig maga az indítvány is elismeri, hogy tanács tagjaival szemben abszolút kizárási ok nem állt fenn.
- [18] A Be. szerinti relatív, vagyis az egyéb okból származó elfogultsággal kapcsolatban az indítvány és a rendelkezésre álló bírósági határozatok alapján megállapítható, hogy az indítványozó nem sérelmezte a büntetőeljárás során sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság pártatlanságát, ezzel kapcsolatos aggályait csak az alkotmányjogi panaszában vetette fel.
- [19] Az indítványozónak az elfogultságra vonatkozó kizárási ok érvényesítésére – a jogszabályban előírt feltételekkel és határidővel – a büntetőeljárás során fennálló lehetősége volt, azonban erre sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárás során nem hivatkozott, valamint az elfogultsági kifogást a Kúria által történő felülvizsgálat során is felvethette volna, azonban ilyen eljárást nem kezdeményezett. Továbbá maga az elsőfokú és másodfokú bíróság, az ügyészség és a védő(k) sem észleltek eljárási hibát az eljáró bírák vagy bíróságok elfogultságával kapcsolatban.

- [20] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerinti (relatív) okra alapított kizárás iránti bejelentés kapcsán a törvény értelmében a bíró belátásától függ, hogy bármely indokból elfogultnak tekinti-e a magát. Ilyen nyilatkozat hiányában a bíró elfogulatlanságának kell kétségesse válnia ahhoz, hogy ezen kizárási ok, illetve a kizárás iránti bejelentés alapossága megállapítható legyen. Az esetleges elfogultság kérdése pedig mindig, és minden felhozott indok tekintetében csak konkrét és valóságos tények alapján, és az adott ügghöz kötötten vizsgálható {lásd hasonlóan: 3180/2024. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [21] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában előadott érveken túlmenően pedig semmi olyan más tényre, bírói nyilatkozatra, vagy egyéb körülményre nem tudott az indítványában rámutatni, amely az elsőfokú bíró elfogultságát jelentené.
- [22] Az Alkotmánybíróság ezekhez a kifogásokhoz kapcsolódva hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva kizárólag a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. A tisztességes eljárás alapjoga nem teremtett alapot arra, hogy a bírósági szervezet felett hagyományos, negyedfokú jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogkörébe tartozó ügyekben, mint a tényállás megállapítása, illetve bizonyítékok értékelése, valamint a törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; A 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [23] 4. Az Alkotmánybíróság az indítványnak a pártatlan bírósághoz való jogra hivatkozó fenti érvei alapján nem észlelt olyan körülményt, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet valószínűsítene, továbbá az indítványozó állításai nem vetnek fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [24] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [25] 6. Az indítványozó alkotmányjogi panaszbeadványában kérte a sérelmezett bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését is. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem kellett határoznia.

Budapest, 2025. március 18.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró